

HJEMLØSHED I DANMARK 2017. NATIONAL KORTLÆGNING

4 HJEMLØSHEDENS OMFANG OG UDVIKLING

I dette kapitel beskriver vi omfanget af hjemløsheden i Danmark, fordelt på de otte situationer, der indgår i kortlægningens definition af hjemløshed. Desuden beskriver vi udviklingen i omfanget og karakteren af hjemløshed i 2017, sammenlignet med de tidligere kortlægninger. Vi ser også på varigheden af hjemløsheden.

4.1 Hjemløshedens omfang

Der er i alt registreret 6.635 personer, som befandt sig i en hjemløshedssituation i uge 6 i 2017. Det svarer til knap 0,12 pct. af befolkningen i Danmark, der var på 5.748.769 indbyggere pr. 1. januar 2017. Det var således 1 ud af 866 borgere i Danmark, der blev registreret som hjemløs i tælleugen. I tabel 4.1 fremgår antallet af hjemløse borgere, fordelt på de enkelte hjemløshedssituationer.

Tabel 4.1 Hjemløse borgere, fordelt efter hjemløshedssituation. Antal og procent.

Hjemløshedssituation	Antal personer	Procent af alle hjemløse borgere
Gaden	648	10
Natvarmestue	305	5
Herberg	2.217	33
Hotel	165	3
Familie/venner	2.177	33
Udslusning	169	3
Kriminalforsorgen	68	1
Hospital	149	2
Andet	258	4
Uoplyst	479	7
I alt	6.635	100

Anm.: Kategorierne i tabellen refererer til hjemløshedssituationerne, opgjort i tabel 2.1. I denne og de følgende tabeller er der gjort brug af forkortelser for de enkelte situationer, defineret i tabel 2.1.

Det er 10 pct. af de hjemløse borgere, svarende til 648 personer, der er registreret som gadesovere, det vil sige, at de i løbet af tælleugen har overnattet på gaden, i en trappeopgang eller lignende. Her skal det særligt bemærkes, at en gruppe på 198 gadesovere uden fast ophold i landet, der ligeledes er registreret i kortlægningen, ikke indgår i tabel 4.1, da denne gruppe særskilt er opgjort i kapitel 12 på grund af den væsentligt større usikkerhed for registreringerne af hjemløse personer uden fast ophold. Det samme gælder for de øvrige kategorier af hjemløshedssituationer.

Som nævnt i kapitel 2 om definitionen af hjemløshedssituationerne er kategorierne opgjort hierarkisk fra oven i tabellen. Det vil sige, at hvis en person, der har overnattet på gaden, også har benyttet andre overnatningsmuligheder i løbet af tælleugen, er personen opgjort som gadesover, selvom personen fx også har overnattet på et herberg i en eller flere nætter. Hver person optræder således kun i én kategori.

Det er en del af gadesoverne, der i ugens løb også har befundet sig i en eller flere af de andre hjemløshedssituationer. I tælleugen har 200 gadesovere også overnattet hos familie og venner, mens 175 har opholdt sig på natvarmestuer, ligesom 58 gadesovere har benyttet sig af herberger og forsorgshjem. Ud af de 648 personer, der er registreret som gadesovere, er det knap halvde-

len, 268 personer, der udelukkende har overnattet på gaden eller lignende. Af oplysningerne i personskeemaerne fremgår det endvidere, at kategorien af gadesovere også indeholder borgere, der primært overnatter i en skov.

Der er 5 pct. af de hjemløse borgere, svarende til 305 personer, der har overnattet på natvarmestuer, der er akutte tilbud om nødovernatning, og som kan benyttes anonymt. Heri er, ud fra det hierarkiske opgørelsesprincip, ikke inkluderet de 175 gadesovere, der også oplyser at have benyttet natvarmestuerne i løbet af uge 6. Medregnes denne gruppe, er det således 480 personer, der opgøres til at have overnattet i en natvarmestue i tælleugen. Blandt brugerne af natvarmestuer er der også en del borgere, der har benyttet andre overnatningsformer i tælleugen som fx herberger og forsorghjem.

33 pct. af de hjemløse borgere, svarende til 2.217 personer, er i tælleugen registreret som brugere af herberger og forsorghjem, som først og fremmest inkluderer § 110-boformerne. Det er dermed den hjemløshedssituation, som flest personer har befundet sig i i løbet af tælleugen. Medtages også de gadesovere og brugere af natvarmestuer, som i løbet af tælleugen har overnattet på herberger og forsorghjem, er antallet af hjemløse borgere, der har benyttet sig af denne overnatningsform, oppe på 2.310 personer.

Hjemløse borgere, der overnatter midlertidigt og uden kontrakt hos familie og venner, udgør den næststørste gruppe af personer, der er registreret i kortlægningen. Det er 33 pct., svarende til 2.177 personer, der har befundet sig i denne hjemløshedssituation i tælleugen. Hertil kommer som nævnt også personer, der er opgjort i kategorierne af gadesovere, brugere af natvarmestuer og herberger/forsorghjem, men som ligeledes har overnattet hos familie og venner i tælleugen. Der kan være en del af de borgere, der overnatter hos familie og venner, der primært overnatter hos bekendte i misbrugsmiljøer. Særligt for gruppen af hjemløse, der har overnattet hos familie og venner, må det påpeges, at det kun er de personer, som de lokale myndigheder og sociale tilbud har haft kontakt med eller kendskab til, som indgår i kortlægningen. Dermed må det formodes, at der også er et mørketal af hjemløse personer, der har overnattet hos familie og venner, som de lokale myndigheder og sociale tilbud ikke er i kontakt med eller har kendskab til.

Det er 3 pct., svarende til 169 personer, der opholder sig i et midlertidigt udslusningstilbud. I denne hjemløshedssituation befinder der sig navnlig personer i udslusningstilbud, der er tilknyttet § 110-boformerne, idet § 107-boformer ikke indgår i kortlægningen (jf. kapitel 2). Dog kan der også indgå midlertidige udslusningsboliger i privat regi i denne kategori.

Der er ligeledes 3 pct. af de hjemløse borgere, der i tælleugen er registreret som brugere af hotel, vandrerhjem eller lignende. 2 pct. er opgjort til at opholde sig på et hospital eller behandlingstilbud, uden at der er fundet en boligløsning, mens der er 1 pct., som er afsonere under Kriminalforsorgen, og hvor der er mindre end 1 måned til løsladelsen, uden at der foreligger en boligløsning.

Det er 4 pct. af de hjemløse borgere, der er opgjort til at befinde sig i en anden end de otte definerede hjemløshedssituationer. Af beskrivelserne af borgernes situation fremgår det, at denne gruppe særligt inkluderer en del borgere, der opholder sig i kolonihavehuse eller campingvogne. Endelig er der 7 pct. af de personer, der er registreret i kortlægningen, hvor der ikke er kendskab til deres hjemløshedssituation, hvorfor de er registreret i kategorien "uoplyst". Det kan fx være personskemaer, der er udfyldt af en kommunal myndighed (fx et socialcenter eller et jobcenter), som ved, at personen er hjemløs, men ikke ved, hvor personen befinder sig i tælleugen.

4.2 Udviklingen i hjemløsheden

I tabel 4.2 fremgår antallet af hjemløse borgere, fordelt på de forskellige hjemløshedssituationer i kortlægningerne fra 2009 og frem, det vil sige gennem de seneste otte år. Når vi ikke ser på udviklingen i hjemløsheden fra første kortlægning i 2007, skyldes det, at der ud fra erfaringerne fra den første kortlægning blev foretaget nogle justeringer af definitionen af hjemløshedssituationerne i 2009, som de efterfølgende kortlægninger også har været omfattet af.

Tabel 4.2 Hjemløse, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for 2009-2017. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	Antal 2009	Antal 2011	Antal 2013	Antal 2015	Antal 2017	Procent 2009	Procent 2011	Procent 2013	Procent 2015	Procent 2017
Gaden	506	426	595	609	648	10	8	10	10	10
Natvarmestue	355	283	349	345	305	7	5	6	6	5
Herberg	1.952	1.874	2.015	2.102	2.217	39	35	35	34	33
Hotel	88	68	70	113	165	2	1	1	2	3
Familie/venner	1.086	1.433	1.653	1.876	2.177	22	27	28	31	33
Udslusning	164	227	211	178	169	3	4	4	3	3
Kriminalforsorgen	86	88	64	90	68	2	2	1	1	1
Hospital	172	173	119	138	149	3	3	2	2	2
Andet	316	367	370	339	258	6	7	6	6	4
Uoplyst	273	351	374	348	479	6	7	6	6	7
I alt	4.998	5.290	5.820	6.138	6.635	100	100	100	100	100

Som det ses af tabel 4.2, har antallet af hjemløse været stigende fra 2009 og frem, og stigningen er fortsat fra den forrige kortlægning i 2015 og frem til denne kortlægning i 2017. I 2009 blev der i tælleugen registreret 4.998 hjemløse borgere, mens antallet i 2011 var oppe på 5.290. I 2013 steg antallet af hjemløse borgere til 5.820, og ved kortlægningen i 2015 var antallet steget yderligere til 6.138 hjemløse borgere. Ser vi på udviklingen fra 2015 til 2017, er der således atter sket en stigning til de 6.635, vi har registreret i kortlægningen i 2017. Det svarer til en stigning på 8 pct., mens antallet af hjemløse borgere over hele den 8-årige periode er steget med 33 pct. (ikke vist). Det svarer således til, at der i 2017 er 1.637 flere hjemløse borgere end i 2009. Når vi samtidig tager højde for, at befolkningen i samme periode er steget fra 5,51 mio. indbyggere i 2009 til 5,75 mio. i 2017, svarer det til, at 0,09 pct. af befolkningen i Danmark befandt sig i en hjemløshedssituation i 2009, mens tallet i 2017 som tidligere nævnt svarer til cirka 0,12 pct. (ikke vist).

Stigningen i det samlede antal hjemløse borgere er primært båret af en stigning i antallet af personer, registreret som hjemløse, der overnatter midlertidigt og uden kontrakt hos familie og venner. Mens der i 2009 blev registreret 1.086 personer, som befandt sig i denne hjemløshedssituation, er antallet i 2017 oppe på 2.177 personer. Et spørgsmål, der kan rejses i den forbindelse er, hvorvidt der kan være tale om en form for 'tælleffekt', forstået på den måde, at de lokale enheder efterhånden bliver bedre til at registrere og indrapportere de hjemløse borgere, som de har kendskab til, og dermed får et større antal 'sofasovere' med i tællingerne. Det kan ikke udelukkes, at en sådan 'tælleffekt' kan gøre sig gældende. Men samtidig er det vigtigt at fremhæve, at stigningen i antallet af hjemløse, der overnatter hos familie og venner, særligt er båret af den kraftige stigning i antallet af hjemløse unge, der er sket siden 2009, idet andelen af de hjemløse, der overnatter hos familie og venner, er væsentligt højere blandt de hjemløse unge end i de øvrige aldersgrupper.

6.4.3 Region Midtjylland

I Region Midtjylland er antallet af hjemløse borgere steget fra 1.341 personer i 2015 til 1.467 personer i 2017 (se tabel 6.10). Det svarer til, at der nu er 1,1 hjemløse borgere pr. 1.000 indbyggere i regionen, det vil sige nogenlunde svarende til landsgennemsnittet. Denne stigning er særligt sket i Aarhus, hvor antallet er steget fra 668 personer i 2015 til 767 personer i 2017. Ligeledes i Horsens er der sket en mærkbar stigning fra 102 personer i 2015 til 136 personer i 2017, og i Viborg er der sket mere end en fordobling fra 41 til 85 personer. Derimod er tallet faldet betydeligt i Herning, fra 178 personer i 2015 til 104 personer i 2017, ligesom der også er sket et fald i Randers, fra 117 personer i 2015 til 86 personer i 2017, og i Silkeborg, fra 108 personer i 2015 til 83 personer i 2017.

Trods disse forskelle i udviklingen kan det bemærkes, at tallene for de fleste mellemstore østjyske byer ligger forholdsvis højt og i de fleste tilfælde er stigende. Der er grund til opmærksomhed på, om boligsituationen i Aarhus-området efterhånden også smitter af på de nærliggende byer. Hele det "østjyske bybånd" fra Randers i nord til trekantbyerne (Vejle, Fredericia og Kolding) i syd er et vækstområde, og navnlig i Aarhus-området samt i Horsens og Vejle vokser befolkningstallet generelt betydeligt. Det sætter det lokale boligmarked under pres, og en konsekvens kan være, at det bliver vanskeligere at skaffe boliger til socialt udsatte borgere. Der er således grund til at være særligt opmærksom på de samfundsmæssige og strukturelle forholds indvirkning på udviklingen i hjemløsheden i disse byer.

Table 6.12 Hjemløse borgere, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for hjemkommuner. Region Midtjylland. 2017. Antal.

Hjemkommune	Gaden	Natvarmestue	Herberg	Hotel	Familie/venner	Udslusningsbolig	Kriminalforsorgen	Hospital	Andet og uoplyst	I alt 2017	I alt 2015	Indb. i kommunen, 2017	Hjemløse pr. 1.000 indb., 2017
Favrskov	1	0	9	0	7	0	0	1	1	19	6	47.915	0,4
Hedensted	0	0	6	0	2	2	0	0	0	10	8	46.524	0,2
Herning	4	3	53	0	31	1	3	0	9	104	178	88.386	1,2
Holstebro	0	0	37	1	4	0	3	2	1	48	28	58.125	0,8
Horsens	17	1	41	0	48	12	2	1	14	136	102	89.030	1,5
Ikast-Brande	0	0	16	1	9	0	0	0	1	27	10	40.981	0,7
Lemvig	0	0	7	0	2	0	0	0	1	10	13	20.291	0,5
Norddjurs	3	0	5	0	4	0	0	0	2	14	7	38.099	0,4
Odder	0	0	2	0	7	0	1	1	3	14	4	22.331	0,6
Randers	4	0	31	1	24	12	1	6	7	86	117	98.118	0,9
Ringkøbing-Skjern	0	0	13	0	2	0	0	0	1	16	14	57.022	0,3
Samsø	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.724	0,0
Silkeborg	8	2	25	5	25	0	0	5	13	83	108	91.237	0,9
Skanderborg	1	0	9	0	4	0	0	0	1	15	18	60.401	0,2
Skive	1	0	3	0	5	0	0	0	2	11	4	46.540	0,2
Struer	0	0	5	0	2	0	0	0	0	7	8	21.347	0,3
Syddjurs	0	1	5	0	8	1	0	0	0	15	7	42.021	0,4
Viborg	3	0	49	1	21	3	0	4	4	85	41	96.477	0,9
Aarhus	66	66	180	7	327	19	8	17	77	767	668	335.684	2,3
I alt	108	73	496	16	532	50	18	37	137	1.467	1.341	1.304.253	1,1

Bilagstabel 4 Hjemløse borgere, fordelt efter aldersgrupper. Særskilt for hjemkommuner.
Region Midtjylland. 2017. Antal.

Hjemkommune	≤ 17 år	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	≥ 60 år	I alt	Internt bortfald
Favrskov	3	5	2	2	3	4	0	19	0
Hedensted	0	2	0	3	1	3	1	10	0
Herning	1	23	17	12	21	16	12	102	2
Holstebro	0	6	2	15	12	8	5	48	0
Horsens	0	36	17	30	26	18	4	131	5
Ikast-Brande	0	3	7	4	6	3	4	27	0
Lemvig	0	3	3	2	1	0	1	10	0
Norddjurs	0	3	4	2	3	1	0	13	1
Odder	0	7	0	3	1	2	1	14	0
Randers	0	27	15	13	15	9	3	82	4
Ringkøbing-Skjern	0	3	0	1	3	7	2	16	0
Samsø	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Silkeborg	0	10	13	11	17	12	3	66	16
Skanderborg	0	3	3	2	3	4	0	15	0
Skive	0	0	2	3	3	1	0	9	2
Struer	0	0	1	3	2	1	0	7	0
Syddjurs	0	4	2	4	3	2	0	15	0
Viborg	0	9	13	23	17	14	9	85	0
Aarhus	18	205	173	143	109	81	32	761	7
I alt	22	349	274	276	246	186	77	1.430	37

Bilagstabel 5 Hjemløse borgere, fordelt efter aldersgrupper. Særskilt for hjemkommuner.
Region Nordjylland. 2017. Antal.

Hjemkommune	≤ 17 år	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	≥ 60 år	I alt	Internt bortfald
Brønderslev	0	6	5	1	4	6	4	26	1
Frederikshavn	0	1	3	6	6	5	1	22	1
Hjørring	0	3	3	4	1	2	2	15	2
Jammerbugt	0	0	1	3	2	1	0	7	0
Læsø	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mariagerfjord	0	0	0	3	5	8	2	18	0
Morsø	0	0	1	0	3	1	0	5	0
Rebild	1	1	1	0	0	4	1	8	0
Thisted	0	2	1	1	1	2	0	7	1
Vesthimmerland	0	0	1	1	0	1	2	5	0
Aalborg	1	61	41	57	38	48	14	260	1
I alt	2	74	57	76	60	78	26	373	6